

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRAVOBRANITELJ ZA DJECU**

**KONFERENCIJA O ZAŠTITI PRAVA DJECE U PROMETU –
GDJE SMO I ŠTO JOŠ MORAMO UČINITI?
(održana 26. listopada 2023., na Veleučilištu u Rijeci)**

INFORMACIJE I ZAKLJUČCI

Ured pravobranitelja za djecu je, u suradnji s Veleučilištem u Rijeci, na konferenciji *Zaštita prava djece u prometu – Gdje smo i što još moramo učiniti?* u povodu *Nacionalnog dana sigurnosti na cestama*, okupio stručnjake i predstavnike važnih institucija i organizacija iz Hrvatske (Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Hrvatskog autokluba, Prometnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Klinike za dječje bolesti Zagreb, udruge Roditelji u akciji - RODA, Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Hrvatskog psihološkog društva, Hrvatskih cesta, Centra za vozila Hrvatske, Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Veleučilišta u Rijeci te iz inozemstva (*European Transport Safety Council - ETSC*), kako bi raspravili stanje sigurnosti djece u prometu u Hrvatskoj i daljnje mogućnosti zajedničkog djelovanja u zaštiti njihovih prava i interesa.

Konferenciju su pratili učenici i studenti, kao i gosti i predstavnici različitih odgojno-obrazovnih ustanova, Grada Rijeke, Hrvatskih cesta, Kliničkog bolničkog centra Rijeka, Policijskih uprava MUP-a, Nastavnog zavoda za javno zdravstvo, Obiteljskog centra, Općinskog suda u Rijeci, Ureda pravobranitelja za osobe s invaliditetom i Pučkog pravobranitelja, Primorsko-goranske županije, tvrtke Rijeka plus d.o.o. Rijeka, Zavoda za hitnu medicinu, županijskih uprava za ceste, ustanova socijalne skrbi, Autokluba Rijeka, Doma mladih Rijeka i udruga.

Konferencija je, osim što je okupila brojne uvažene praktičare i stručnjake, pokazala i sinergiju i veliku želju zainteresiranih da se nastavi promišljati o ovoj temi i doprinese unaprjeđenju položaja djece kao sudionika u prometu.

Posebno je na konferenciji zamijećeno sudjelovanje predstavnika *Mreže mladih savjetnika pravobraniteljice za djecu (MMS)* i njihova promišljanja o ovoj temi, na čije se stavove osvrnulo nekoliko izlagača konferencije, potvrđujući da su djeca prepoznala ključne probleme kojima se odrasli moraju pozabaviti.

Izlaganja stručnjaka bila su poticajna i mnoga od njih na jednom su mjestu ukazala na zabrinjavajuće podatke, pojavnosti, prakse i ponašanja odraslih u prometu na cestama i u organizaciji prijevoza u odnosu na djecu te na dodatne potrebe i mogućnosti radi unapređenja stanja sigurnosti na cestama.

Tijekom izlaganja i u diskusiji izlagača i sudionika raspravljani su brojni aspekti sigurnosti cestovnog prometa koji su se odnosili na područje života i zdravlja djece i intervencija

nadležnih sustava, obrazovanja za sigurnost u prometu te cestovne infrastrukture, sigurnosti vozila i upravljanja sigurnošću, te su po tim područjima predloženi sljedeći

ZAKLJUČCI

ŽIVOT I ZDRAVLJE DJECE I INTERVENCIJE NADLEŽNIH SUSTAVA

1. Potrebno je osvještavati da su ozljede u prometu vodeći uzrok smrti i invalidnosti kod djece.
2. Zbrinjavanje djeteta žrtve prometne nesreće zahtijeva brzi i stručni pristup te je potrebno ulagati u poboljšanje hitnog medicinskog zbrinjavanja djece ozlijeđene u prometnim nesrećama.
3. Potrebno je snažnije i učestalije sankcionirati počinitelje za „četiri ubojice u prometu“: nekorištenje pojasa, brzinu, alkohol i mobitel, naročito kada je u pitanju prijevoz djece.
4. Potrebno je osvještavati dužnost prijave i suradnje radi zaštite djeteta kroz obavještavanje nadležnog zavoda za socijalni rad o kršenju prometnih propisa na štetu djeteta, radi poduzimanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djece.
5. Zdravstvenim kampanjama promovirati kretanje: hodanje i vožnju biciklom uz preduvjet sigurne cestovne infrastrukture.

OBRAZOVANJE ZA SIGURNOST U PROMETU

Za djecu

1. Sigurnost prometa na cestama ovisi prvenstveno o ponašanju sudionika u prometu te su odgoj, obrazovanje i primjena prometnog odgoja **od najranije dobi** osnova za postizanje cilja.

Za roditelje

1. Obveza sudjelovanja u prometnim preventivnim aktivnostima značajno utječe na njihovu učinkovitost.
2. Nužno je educirati **roditelje** jer djeca uče od njih i oponašaju njihove navike i radnje te roditelje osvještavati o njihovoj višestrukoj ulozi i važnosti u zaštiti djece u prometu.
3. Jačati preventivne aktivnosti s **roditeljima** na tečajevima za trudnice, kroz posjete patronažnih službi, u dječjim vrtićima i školama, o sigurnom prijevozu djece i mladih u vozilima, nabavci i korištenju sigurnosne opreme (autosjedalica, postolja, kaciga, svjetla, prsluka, itd.), važnosti razvijanja djetetove vještine upravljanja biciklom i romobilom, zakonskim ograničenjima i obavezama vezanim uz upravljanje vozilima (bicikli, romobili, motocikli, automobili i druga vozila) i roditeljske odgovornosti.

Mediji

1. Provoditi nacionalne javne kampanje u **medijima** za podizanje svijesti roditelja i drugih odraslih osoba o ugroženosti djece u prometu, s naglaskom na njihovu ranjivost i neiskustvo.

Odgojno-obrazovne ustanove

1. **Odgojno-obrazovne ustanove** informirati o dostupnim preventivnim programima i projektima iz područja prometne sigurnosti te im omogućiti provedbu tih programa i projekata.

2. Jačati prometne preventivne aktivnosti i programe u **odgojno-obrazovnim ustanovama** s ciljem sveobuhvatnog dosega sve djece, kontinuirano svake godine u svakoj skupini/razredu od predškolske do srednjoškolske dobi.
3. Poticati **odgojno-obrazovne ustanove** da u svojem kurikulumu obavezno uvedu preventivne prometne programe u koje će uključiti svu djecu i njihove roditelje.
4. Jačati provedbu **Programa osposobljavanja za upravljanje biciklom** po školama uz uvođenje obaveze uključivanja u program svih učenika od 5. do 8. razreda.
5. Uvoditi i jačati **programe prve pomoći po školama**.
6. Na **učiteljskim fakultetima** treba unaprijediti temeljno obrazovanje odgajatelja, učitelja i nastavnika o dječjim pravima, te aspektu prava djece na zaštitu u prometu.
7. Uvesti **kolegij vezan za prometnu preventivu** u kurikulum obrazovanja na studijima za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i učiteljskim studijima koji se izvode na učiteljskim fakultetima.

CESTOVNA INFRASTRUKTURA

1. Podizati svijest o tome da uključivanje djece u aktivnu mobilnost ima puno pozitivnih efekata na njihovo zdravlje i razvoj prometne kulture, no kako bi se to ostvarilo, potrebno je prije svega **imati sigurnu infrastrukturu** koja uvažava specifičnosti djece – pješaka i/ili biciklista.
2. **Poboljšati cestovnu infrastrukturu diljem Hrvatske** radi zaštite djece pješaka, biciklista, vozača električnih romobila i sličnih vozila.
3. Unaprijediti **biciklističku infrastrukturu**.
4. Neophodno je prilagoditi planiranje i projektiranje prometne infrastrukture potrebama djece, za što je prvi korak analiza ponašanja ove skupine korisnika u stvarnim uvjetima.
5. Poticati institucije odgovorne za upravljanje javnim i nerazvrstanim cestama i sigurnošću u prometu da zahtijevaju od projektanata primjenu mjera *Nacionalnog plana sigurnosti cestovnog prometa* za projektiranje sigurnog prometnog sustava koje se odnose na projektiranje prometno-tehničkih elemenata, na način da onemogućuju razvijanje velikih brzina (posebno u urbanim zonama) i da djeluju preventivno na povećanje sigurnosti.
6. Podržava se istraživanje i izrada *Smjernica za projektiranje sigurne prometne infrastrukture*, posebice za sigurno projektiranje u zonama škola ili veće koncentracije djece (vrtići, igrališta, dvorane i sl.), čime se osigurava primjena istovjetnih i sigurnih rješenja s obzirom na očekivane korisnike prometne, prostorne i druge uvjete.
7. Potrebno je poticati odgojno-obrazovne ustanove da se angažiraju u pripremi **sigurnih prometnih ruta** djece pješaka i biciklista do vrtića i škola, pripremi **sigurnih mjesta za dovođenje djece** osobnim automobilima, **osiguranja parkirališta** za bicikle kojima dolaze djeca i praćenju da djeca imaju uvjete i sigurnu opremu za samostalno i sigurno sudjelovanje u prometu.
8. Informirati ravnatelje, učitelje, nastavnike i roditelje da prijavljuju sve **nepravilnosti na cesti**, kao što su oštećen kolnik ili pločnik, slaba vidljivost, potreba za smirivanjem prometa u

blizini škola i dječjih vrtića te o mogućnosti uključivanja Službe inspekcije sigurnosti cesta Ministarstva mora, prometa i infrastrukture u nadzor signalizacije za smirivanje prometa u zonama dječjih vrtića i škola, kao i na pješačkim koridorima koji vode do tih ustanova.

SIGURNOST VOZILA I UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU

1. Prilikom raspisivanja **natječaja za prijevoz učenika** obvezati naručitelja prijevoza na standard prijevoza kvalitetnim autobusima, uključujući u odnosu na starost autobusa, a u ugovore o prijevozu djece obavezno uvesti klauzulu o raskidu ugovora i naknadi štete u slučaju utvrđivanja da prijevoznici krše propise o prijevozu djece.
2. Uvesti **protokol** između odgojno-obrazovnih ustanova i policije o obaveznoj provedbi izvanredne kontrole autobusa kojima se organizirano prevoze djece prije odlaska na izlete i druge vanjske aktivnosti, na poziv ravnatelja.
3. Preporuča se ravnateljima, učiteljima, nastavnicima i roditeljima da prate kakvim autobusima se prevoze djeca te da svaku sumnju na nepropisan **organizirani i javni prijevoz djece** prijave Prometnoj inspekciji Ministarstva mora, prometa infrastrukture i Ministarstvu unutarnjih poslova.
4. Kroz zakonodavne izmjene podizati razinu tehničkih zahtjeva za odobravanje autobusa za organizirani prijevoz djece.
5. Povećati broj pregleda za autobuse za organizirani prijevoz djece.
6. Potrebno je podržati i osnažiti **suradnju** svih javnih tijela državne, regionalne i lokalne razine, interesnih skupina, privatnog sektora i medija na području sigurnosti cestovnog prometa u Republici Hrvatskoj, čime se pridonosi jačanju značaja i učinkovitosti mjera i aktivnosti u planu ili provedbi.
7. Cjenovno i poreznim olakšicama olakšati nabavu opreme za siguran prijevoz djece (uključujući sjedalice za djecu u taksiju, *rent-a-caru* i nabavke prilagođenih autosjedalica za djecu s teškoćama u razvoju).